

ימי גדעון

פרק ה'

- הרדיפה אחר מדין ● לכידת עורב וזאב ● שלש סיעות מתעמתות עם גדעון ● האדרת בני אפרים ● הענשת אנשי סוכות בקוצים ● הריגת אנשי פנואל ● המתת מלכי מדין ● סירוב למלוך ● אפוד זכר לנס ● ויזנו כל ישראל אחריו ● לא זכרו את השם ● לא עשו חסד עם בית ירובעל ●

הרדיפה!

(פרק ז') (כג) וַיִּצְעַק - הוֹזַעַק - אִישׁ יִשְׂרָאֵל מִנִּפְתְּלֵי וּמִן אֲשֶׁר וּמִן כָּל מְנַשֶּׁה - הם האנשים שלנו בהר הגלעד. שהיו משבטי נפתלי, אשר ומנשה, להם קרא גדעון כשיצא למלחמה - וַיִּרְדְּפוּ אַחֲרָיו מִדִּין. (כד) וּמִלְאָכִים שָׁלַח גְּדֵעוֹן בְּכָל הָר אֲפְרַיִם - שם ישבו בני שבט אפרים, וקרא להם עתה שיעזרוהו במלחמה - לְאֹמֶר רְדוּ לְקִרְאֵת מִדִּין - כלומר כתרו אותם כדי שלא יוכלו לברוח - וְלִכְדוֹ לָהֶם אֶת הַמַּיִם - שמרו על מעברי הנחלים המובילים - עַד בֵּית בְּרָה וְאֶת הַיַּרְדֵּן וַיִּצְעַק כָּל אִישׁ אֲפְרַיִם וְלִכְדוֹ אֶת הַמַּיִם עַד בֵּית בְּרָה וְאֶת הַיַּרְדֵּן.

(כה) וַיִּלְכְּדוּ - בני אפרים, את - שְׁנֵי שָׂרֵי מִדִּין, אֶת עֶרֶב וְאֶת זָאב, וַיַּהַרְגוּ אֶת עֶרֶב בְּצוּר עֶרֶב וְאֶת זָאב הָרְגוּ בְּיָקֹב זָאב וַיִּרְדְּפוּ אֶל מִדִּין - אחר שלכדו את המים, ומדין לא יכלו לעבור את הירדן, רדפו ויצאו לקראתם - וְרֹאשׁ עֶרֶב וְזָאב הֵבִיאוּ אֶל גְּדֵעוֹן מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן - שהרי גדעון, כפי שנלמד להלן, היה מעבר לירדן, ברדפו אחר חיל מדין שהצליחו לברוח. ובהיותו מעבר לירדן הביאו אליו לשם את ראש עורב ואת ראש זאב.

העימות עם בני אפרים!

(פרק ח') (כז) וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אִישׁ אֲפְרַיִם מָה הַדְּבָר הַזֶּה עָשִׂיתָ לָנוּ לְבַלְתִּי קִרְאֹת לָנוּ - בצאתך למלחמה, (קודם שהובררו שלש מאות האנשים הראויים להילחם), הרי קראת לשבטך שבט מנשה, ולבני נפתלי ואשר, ולנו בני אפרים לא קראת, כאשר - כִּי הִלַכְתָּ לְהִלָּחֵם בְּמִדִּין, וַיִּרְיִבוּ אִתּוֹ בְּחִזְקָה - (בחזקה פירושו בגידופים) (כח) וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם - גדעון בענוות רוחו, האדיר את הצלחתם, והקטין את עצמו, כדי לרצותם. גדעון לא השיב להם בשפתם. כך אמר שלמה המלך בחכמתו, כשם שבִּאֲפֶסַס יַעֲצִים תִּכְבְּהָ אֵשׁ, כך וּבְאִין נִרְגָן יִשְׁתַּק מְדוֹן.

ואכן גדעון שותק ואינו משיב מריבה, אלא מדבר בשבחם, ואומר - מֶה עָשִׂיתִי עִתָּה כָּכֶם הֲלוֹא טוֹב עָלְלוֹת אֶפְרַיִם מִבְּצִיר אַבְיָעָזָר - עוללות הם הענבים הנשארים אחרי הבציר, והם הענבים שאינם תלויים באשכולות, אלא ענבים בודדים. וכוונתו שעוללותיכם, מה שאתם עשיתם בסוף המלחמה, הוא טוב ממה שעשיתי אני בתחילת המלחמה, המשול לתחילת בצירת הענבים - (א) בַּיַּדְכֶם נָתַן אֱלֹהִים אֶת שְׂרֵי מִדְיָן אֶת עֶרֶב וְאֶת זָאב וּמֵה יִכְלֹתִי עֲשׂוֹת כָּכֶם אִזְּרַפְתָּה רוּחַם מֵעַלְיוֹ בְּדַבְּרוֹ הַדָּבָר הַזֶּה.

העימות עם שרי סוכות!

(ד) וַיָּבֵא גְדֵעוֹן הַיַּרְדֵּנָה - עוד באותו הלילה, בו נסו מחנה מדין, רדף גדעון אחריהם - עֶבֶר הוּא - התעתד לעבור - וּשְׁלֹשׁ מְאוֹת הָאִישׁ אֲשֶׁר אִתּוֹ עֵיפִים וְרֹדְפִים. (ה) וַיֹּאמֶר לְאִנְשֵׁי סֻכּוֹת תָּנוּ נָא כְּכֹרוֹת לֶחֶם לָעֵם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵי כִי עֵיפִים הֵם וְאֲנִי רֹדֵף אַחֲרֵי זֶבַח וְצִלְמִנֶעַ מַלְכֵי מִדְיָן. (ו) וַיֹּאמֶר שְׂרֵי סֻכּוֹת - שרי העיר הגנו על אנשי עירם שסירבו לעזור לגדעון, באמרם אליו, הלא אנו משועבדים תחת מדין, ואם יודע להם כי עזרנו לך במרידתך, הלא יהרגונו. ועדיין לא ידעו כי באותו הלילה נגף מחנה מדין. וכך אמרו לו - הֲכִפֵּי זֶבַח וְצִלְמִנֶעַ עִתָּה בַּיַּדְךָ - עד שאין לנו לחשוש - כִּי נָתַן לְצַבָּאָךְ לֶחֶם - אולם בזה עברו על חוק התורה, שצוותה על מצוות הצדקה. ועוד צוותה לעזור ליוצאים למלחמה, אף אותם שאינם יוצאים לשדה המערכה, (כגון הבונה בית חדש וכדו'), ומוטל עליהם להישמע להוראות שר הצבא - (ז) וַיֹּאמֶר גְדֵעוֹן לְכֵן בָּתַת הַשֵּׁם אֶת זֶבַח וְאֶת צִלְמִנֶעַ בְּיַדִּי וְדַשְׁתִּי אֶת בְּשָׂרְכֶם אֶת קוֹצֵי הַמִּדְבָּר וְאֶת הַבְּרִקָּנִים.

העימות עם אנשי פנואל!

(ח) וַיַּעַל מִשֵּׁם פְּנוּאֵל וַיְדַבֵּר אֵלֵיהֶם כִּזְאת וַיַּעֲנוּ אוֹתוֹ אִנְשֵׁי פְּנוּאֵל כְּאֲשֶׁר עָנוּ אִנְשֵׁי סֻכּוֹת. (ט) וַיֹּאמֶר גַּם לְאִנְשֵׁי פְּנוּאֵל לֵאמֹר - הלא אתם אינכם יראים ממדין, שהרי יש לכם את המגדל הזה, שממנו תשקיפו להתגונן מפני מדין, ואין לכם תירוץ זה כאנשי סוכות, שאתם יראים מפני מדין ולכן אינכם יכולים לעזרני, לכן - בְּשׂוּבִי בְּשָׁלוֹם אֶתֶּן אֶת הַמַּגְדָּל הַזֶּה - ואתם דינכם מוות, כפי שעשה לבסוף והרגם.

איך הותר לגדעון, להעניש את אנשי סוכות ופנואל?

כך מצווה עלינו התורה בפרשת היוצאים למלחמה. (פרשת שופטים. ספר דברים פרק כ' פסוק ט') ויצאו השוטרים לדבר אל העם. והיה ככלות השוטרים לדבר אל העם - וחזרו כל החייבים לחזור מעורכי המלחמה - ופקדו שרי צבאות בראש העם. ופרש"י,

מעמידים זקפים מלפניהם ואחריהם וכשילין של ברזל בידיהם וכל מי שרוצה לחזור הרשות בידו לקפח את שוקיו¹. זוהי מצות המלחמה. להעמיד שרי צבאות. לחייב את העם היוצאים למלחמה, ואף לאיים עליהם במוות, ואפי' להרגם, אם ירפו את לבב העם, וינסו לערוק מהמלחמה. ועל כן איים גדעון על אנשי סוכות, ועל אנשי פנואל, כפי מצוות התורה. וכאשר לא שמעו לקולו, בשובו מהמערכה, הענישם, וקיים את הבטחתו, כאשר צוותה תורתנו הקדושה.

גדעון שב מהמלחמה!

(י) וְזָבַח וְצִלְמַנֵּעַ בְּקֶרֶקֶר וּמַחְנֵיהֶם עִמָּם כַּחֲמִשָּׁת עֶשְׂרֵי אֶלֶף כֹּל הַנּוֹתָרִים מִכָּל מַחְנֵה בְּנֵי קָדָם וְהַנִּפְלִים מֵאֵה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אִישׁ שֶׁלֶף חֶרֶב. (יא) וַיַּעַל גְּדֵעוֹן דֶּרֶךְ הַשְּׂכֹנִי בְּאֶהְלִים - דֶּרֶךְ אֶרֶץ קִידָר וְעָרֵב הַשׁוֹכְנִים בַּמִּדְבָּר בַּאֲהֲלֵיהֶם (רש"י) - מִקָּדָם לְנִבְח וְיִגְבָּהָה - גְּדֵעוֹן הַלֶּךְ מִזֹּרְחָה, שֶׁהָרִי עָבַר אֶת הַיַּרְדֵּן, וְלֹא הִגִּיעַ אֵלֵיהֶם מִצַּד מֵעָרֵב, אֲלֵא דֶרֶךְ אֶרֶץ קִידָר וְעָרֵב שֶׁהִיא מִמִּזְרָח לְנוֹבַח וְיִגְבָּהָה, וְהוֹפִיעַ עֲלֵיהֶם מִמִּזְרָח² - וַיֵּךְ אֶת הַמַּחְנֵה וְהַמַּחְנֵה הָיָה בְּטַח. (יב) וַיִּנְסוּ זָבַח וְצִלְמַנֵּעַ וַיִּרְדְּף אַחֲרֵיהֶם וַיִּלְבַּד אֶת שְׁנֵי מַלְכֵי מִדְיָן אֶת זָבַח וְאֶת צִלְמַנֵּעַ וְכָל הַמַּחְנֵה הַחֲרִיד. (יג) וַיָּשָׁב גְּדֵעוֹן בֶּן יוֹאָשׁ מִן הַמִּלְחָמָה מִלְּמַעְלָה הַחֲרָס - בַּעוֹד הַחֲמָה זֹרְחָת עַל הָאֶרֶץ. חֲרָס, הֵינּוּ הַשֶּׁמֶשׁ. וְכָל מִלְחָמָה זֹה הִיָּתָה כַּחֲצֵי יוֹם. מִתְחַלֶּת הָאֲשִׁמּוֹרֶת הַשְּׁנִיָּה בְּלִילָה עַד הַצְּהָרִיִּים לַמַּחֲרָת.

גדעון מקיים את שבועתו, להעניש את יושבי סוכות ופנואל.

(יד) וַיִּלְבַּד נֶעַר מֵאֲנָשֵׁי סִכּוֹת וַיִּשְׁאַלְהוּ וַיִּכְתֹּב אֵלָיו אֶת שְׂרֵי סִכּוֹת וְאֶת זְקַנְיָה שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה אִישׁ. (טו) וַיָּבֵא אֶל אֲנָשֵׁי סִכּוֹת וַיֹּאמֶר הִנֵּה זָבַח וְצִלְמַנֵּעַ אֲשֶׁר חֲרַפְתֶּם אוֹתִי לֵאמֹר הֲכֵף זָבַח וְצִלְמַנֵּעַ עִתָּה בַּיָּדָךְ כִּי נָתַן לְאֲנָשֵׁיךָ הַיַּעֲפִים לֶחֶם. (טז) וַיִּקַּח אֶת זְקַנֵי הָעִיר וְאֶת קוֹצֵי הַמִּדְבָּר וְאֶת הַבְּרִקָּנִים וַיִּדְע - יִיסַר וְשִׁיבַר - בָּהֶם אֶת אֲנָשֵׁי סִכּוֹת - כְּלוֹמֵר לִקַּח אֶת הַקּוֹצִים וְנָתַן אוֹתָם בְּיַד שְׂרֵי הָעִיר, כְּדִי שִׁיסְרוּ אֶת אֲנָשֵׁי הָעִיר. זֹאת מִשׁוֹם, אֲמַנִּם קִיבַל אֶת טַעֲנַת הַשְּׂרִים שֶׁפָּחְדוּ מִמִּדְיָן, וְלִכֵּן לֹא רָצוּ לִפְרַנְסוֹ כְּפִי חוֹק הַמִּלְחָמָה. אוֹלָם הֲלֹא מִצַּד מִצְוֹת הַצַּדִּיקָה יִכְלוּ לִפְרַנְסוֹ, וְזֶה הָיָה מוֹטָל עַל אֲנָשֵׁי הָעִיר וְלֹא עַל הַשְּׂרִים, לִכֵּן הִכְרִיחַ אֶת הַשְּׂרִים לִיִּיסַר אֶת בְּנֵי הָעִיר - (יז) וְאֶת מִגְדָּל פְּנוּאֵל נָתַן וַיַּהַרְג אֶת אֲנָשֵׁי הָעִיר - כְּפִי שְׂאִיִּים עֲלֵיהֶם.

¹ זקפים, הם בני אדם העומדים בקצה המערכה, לזקוף את הנופלים ולחזקם בדברים. שובו אל המלחמה ולא תנוסו, שתחלת נפילה ניסה.

² כלומר לא הגיע אליהם נכחו, אלא הגיע מאחוריהם כדי שלא ירגישו בהם.

גדעון הורג את מלכי מדין.

(יח) וַיֹּאמֶר אֶל זָבַח וְאֵל צִלְמַנֶּעַ אֵיפֹה הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הִרְגִיתֶם בְּתַבּוּר - גדעון חיפש סיבה להרוג את המלכים, שהרי רדף אחריהם אחר שכבר נסו, ואין מן המשפט (משפט נימוסי המלחמה, של האומות), להרגם כמו בתוך המלחמה, על כן שאלם היכן ומי הם האנשים שהרגו בתבור תוך כדי המנוסה, כדי להכשילם - וַיֹּאמְרוּ כְמוֹדֵךְ כְּמוֹהֶם אֶחָד כְּתָאֵר בְּנֵי הַמְּלָךְ - אמרו לו, לך ולהם דין אחד, מוות. כמוך, כמוהם. ועוד, שהרגנום מפני שהם היו מן המורדים בנו, שהרי היה תוארם כמוך. (יט) וַיֹּאמֶר אַחֵי בְנֵי אִמִּי הֵם - ולא מרדו הם, אלא רק אני ובית אבי - חַי הַשֵּׁם לֹו הַחַיִּיתֶם אוֹתָם לֹא הִרְגִיתִי אֶתְכֶם.

(כ) וַיֹּאמֶר לְיִתֵר בְּכוֹרוֹ קוּם הֲרֹג אוֹתָם - כי אתה גואל הדם, שהרי הם דודך, ואילו אני רק אחיהם מן האמא - וְלֹא שְׁלַף הַנֶּעֶר חֲרַבּוּ כִּי יֵרָא כִּי עוֹדְנוּ נֶעֶר.

(כא) וַיֹּאמֶר זָבַח וְצִלְמַנֶּעַ קוּם אֲתָהּ וּפְגַע בְּנוֹ כִּי כָאִישׁ גְּבוּרְתּוֹ - ומצד דין המלחמה הנהוג בין האומות, למלכים יש מיתה יפה יותר משאר העם, ועל כן הרוג אתה אותנו, שהרי זה יהיה במכה אחת, כי כאיש גבורתו, ולא יהרוג אותנו הנער, שזה יהיה מוות איטי, כי עדיין לא לומד במלחמה - וַיִּקַּם גְּדַעוֹן וַיִּהְרַג אֶת זָבַח וְאֶת צִלְמַנֶּעַ וַיִּקַּח אֶת הַשְּׁהֲרָנִים - מלשון סהר, דמות ירח התלויה - אֲשֶׁר בְּצִוְאָרֵי גְמְלֵיהֶם.

המלוכה והממשלה!

נצטוו ישראל, כי כשיכנסו לארץ, ימליכו עליהם מלך. וכך נאמר בפרשת שופטים, בחומש דברים. פי תבא אל הארץ אשר השם אלקיך נתן לך, וירשתה וישבתה בה, ואמרת אשימה עלי מלך ככל הגוים אשר סביבתי. שום תשים עליך מלך אשר יבחר השם אלקיך בו. ואמרו חז"ל במסכת סנהדרין, תשים עליך, שתהא אימתו עליך. ענין המלוכה הוא מוראה.

וכך לימדונו חז"ל במסכת אבות, הוי מתפלל בשלומה של מלכות, שאלמלא מוראה איש את רועהו חיים בלעו. ואם יש מורא מלכות, יכול המלך לכוף את ישראל ואת ליבם לאביהם שבשמים.

כך פוסק הרמב"ם בפרק ד' מהלכות מלכים. "בכל יהיו מעשיו (של המלך) לשם שמים, ותהיה מגמתו ומחשבתו להרים דת האמת, ולמלאות העולם צדק, ולשבור זרוע הרשעים ולהלחם מלחמות ה'. שאין ממליכין מלך תחלה אלא לעשות משפט ומלחמות, שנאמר ושפטנו מלכנו ויצא לפנינו ונלחם את מלחמותינו".

זו תפילתנו תדיר להקב"ה, הַשִּׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבָרָא שׁוֹנָה, וכן, אֵת צַמַּח דָּוִד עֲבָדְךָ מִהֲרָה תִצְמִיחַ, וכל זאת כדי שיהא לבנו מסור כולו להשם יתברך.³

כעת...

(כב) וַיֹּאמְרוּ אִישׁ יִשְׂרָאֵל - שאלו וביקשו - אֵל גִּדְעוּן, מִשָּׁל בָּנוּ גַם אַתָּה גַם בְּנֵךְ גַם בְּנֵךְ כִּי הוֹשַׁעְתָּנוּ מִיַּד מִדְּיָן - אולם עם ישראל טעו כאן. על ישראל לבקש להם מלך, כדי שתהיה אימתו עליך. ובזמן זה שמדריגת ישראל היתה גבוהה עד מאד, והלכו בדרך השם, ויראו ממנו, לא הוצרכו למלך, ולא היה עליהם למנות להם מלך. וכך עונה להם גדעון - (כג) וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם גִּדְעוֹן לֹא אֶמְשַׁל אֲנִי בָכֶם וְלֹא יִמְשַׁל בְּנֵי בָכֶם - שהרי - השם יִמְשַׁל בָּכֶם - ויש בתוכם כבר את ממשלתו של הקב"ה, ואינכם צריכים מלך, כדי שיכוף אתכם לעבודת הבורא.

³ מגמת פנינו לראות את דברי ענק הפוסקים, הנשר הגדול הלא הוא הרמב"ם ז"ל, בפרק י"א מהלכות מלכים, וזה לשונו. "ואם יעמוד מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצות כדוד אביו, כפי תורה שבכתב ושבועל פה, ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדיקה, וילחם מלחמות ה', הרי זה בחזקת שהוא משיח, אם עשה והצליח ובנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל הרי זה משיח בודאי, ויתקן את העולם כולו לעבוד את ה' ביחד, שנאמר כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד.

זכר לנפלאות השם!

(כד) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים גְּדֵעוּן אֲשַׁאֲלֶה מִכֶּם שְׂאֵלָה - כעת רוצה גדעון לעשות זכר לנס הגדול שאירע, בתת השם את מדין בידי שלש מאות איש. גדעון רוצה לעשות זכר לחסדי השם שהצילם מיד מדין למרות שחטאו בעבודה זרה. כפי שביקש בדברי הסנגוריה שלו, הלא מִמְצַרִּים הֶעֱלָנוּ. גדעון רוצה להזכיר לישראל תדיר את תשועת השם ואת גדולתו, וללמדם כי אין לפנות אל האלילים. על כן מבקש מהם - וַתָּנוּ לִי אִישׁ נֶזֶם שְׁלָלוּ - ודווקא מהשלל רוצה גדעון לעשות זכר, שהרי כיון שנעשה מהשלל, יזכיר יותר את הנס - כִּי נִזְמִי זָהָב לָהֶם כִּי יִשְׁמַעְאֲלִים הֵם⁴ . (כה) וַיֹּאמְרוּ נָתַן נִתַּן וַיִּפְרְשׂוּ אֶת הַשְּׂמֹלָה וַיִּשְׁלִיכוּ שָׂמָה אִישׁ נֶזֶם שְׁלָלוּ. (כו) וַיְהִי מִשְׁקַל נִזְמֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר שָׂאֵל אֶלְפָּה וְשִׁבְעָה מֵאוֹת זָהָב לְבַד מִן הַשְּׂהֲרָנִים - הם צורות הלבנה שהיו עובדים לה - וַהֲנִטְפוֹת - הנטיפות הם תכשיטים כמין כתר, כד פירש הרד"ק - וּבְגָדֵי הָאֲרָגְמָן שֶׁעַל מַלְכֵי מִדְיָן, וְלְבַד מִן הָעֲנָקוֹת - היא שרשרת התלויה על הצואר - אֲשֶׁר בְּצִוְאָרֵי גְמְלִיָּהֶם. (כז) וַיַּעַשׂ אוֹתוֹ גְּדֵעוּן לְאַפּוֹד...

ומהו אפוד? מה טעם עשה דווקא אפוד?

האפוד הוא מבגדי הכהונה. אחד משמונה בגדים שלובש הכהן הגדול. המיוחד באפוד, הוא החושן התלוי בו. ובחושן אורים ותומים. וכבר ידענו מה הם האורים והתומים. הלא נדע כי החושן, האורים והתומים אשר בחושן מגידים העתידות. וכך ציוותה התורה על המלך, וְלִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן יַעֲמֵד וְשָׂאֵל לוֹ בְּמִשְׁפֵּט הָאוּרִים לִפְנֵי הַשֵּׁם.

על כן היה האפוד מכפר על חטא עבודה זרה. היו טועים אחר העבודה הזרה, מפני שמגדת היא עתידות. אולם כאשר היו רואים כי העמד גם לנו כלי אשר נוכל לשאול בהשם בקדושה ובטהרה, מיד היו פונים עורף לעבודה הזרה.

ולא לכהן הגדול בלבד היה חושן, אלא כל המתנבא, ומי שהיה ראוי לנבואה היה עושה לו חושן כדמות החושן של הכהן הגדול במקדש, והיה יכול לשאול בהשם, והיה הקב"ה עונהו ע"י החושן. ברם, הבדל אחד יש בין חושן זה, לחושן זה. כי בעוד החושן של הכהן הגדול היה מזהב ואבנים יקרות, היה החושן והאפוד שהיו עושים בני הנביאים, אפוד בד.

⁴ מדין היו מבני קטורה היא הגר. הגר היתה אמו של ישמעאל, על כן נקראים ע"ש ישמעאל.

וגדעון עשה אפוד, למען נזכור את ניסי השם, כי כיפר על חטא עבודה זרה שהיה בישראל. וכן למען נדע כי יש אלקים בישראל, ולבל נטעה עוד אחרי אלילים.

רק בזאת טעה גדעון. כי בעוד אפוד בד מותר לעשות ואין בזה איסור, לא הותר לעשות חושן מזהב כחושן אשר על ליבו של הכהן הגדול. ועוד טעה כי העמיד והציג את האפוד לפני כל העם - וַיִּצַג אוֹתוֹ בְּעִירוֹ בְּעַפְרָה - ולא הותר להשתמש באפוד, אלא רק אלו שהגיעו למעלת הנבואה.

וַיִּזְנוּ כָּל יִשְׂרָאֵל אַחֲרָיו שָׁם - כאשר ראו ישראל כי האפוד עונה ומגיד עתידות, חשבו בלבם כי יש כח ויכולת לאפוד עצמו. זו הכוונה כי זנו אחריו, ולא ידעו כי לא האפוד עונה אלא האלוקים עונה ע"י האפוד - וַיְהִי לְגִדְעוֹן וּלְבִיתוֹ לְמוֹקֵשׁ - כיון שזנו אחריו, חטא הרבים היה תלוי בו, וזה גופא היה למוקש לגדעון.

(כח) וַיִּכְנַע מִדִּין לְפָנָיו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יָסְפוּ לְשַׁאת רֹאשָׁם וַתִּשְׁקֹט הָאָרֶץ אַרְבָּעִים שָׁנָה בִּימֵי גִדְעוֹן.

העירו חלק מן המפרשים, שלא כשם שנאמר בשופטים אחרים נאמר כאן בגדעון. כי בימיהם של שופטים אחרים, נאמר וַתִּשְׁקֹט הָאָרֶץ אַרְבָּעִים שָׁנָה, ואילו כאן נאמר וַתִּשְׁקֹט הָאָרֶץ אַרְבָּעִים שָׁנָה בִּימֵי גִדְעוֹן. על כן פירשו, כי שבעת שנות השעבוד לא נכללו בארבעים שנות השפיטה.

הטעם שלא נכללו שנות שעבוד מדין, במנין שנות שפיטת גדעון, משום שכל השופטים האחרים החלו לשפוט את ישראל מיד במות השופט שקדם להם, אולם לא באה תשועה על ידם מיד, אלא רק אחר כמה שנים מזמן השעבוד. מה שאין כן אצל גדעון, שהחל לשפוט רק בסוף השעבוד יחד עם התשועה שעשה.

(כט) וַיִּלְךָ יִרְבֶּעֵל בֶּן יוֹאֵשׁ וַיֵּשֶׁב בְּבֵיתוֹ. (ל) וַלְגִדְעוֹן הָיוּ שִׁבְעִים בָּנִים יִצְאֵי יָרְכוּ כִּי נָשִׁים רַבּוֹת הָיוּ לוֹ.

(לא) וּפִילֵגְשׁוֹ אֲשֶׁר בְּשִׁכְמוֹ יָלְדָה לוֹ גַּם הָיָא בֶּן וַיִּשֶׁם אֶת שְׁמוֹ אֲבִימֶלֶךְ. (לב) וַיָּמָת גִּדְעוֹן בֶּן יוֹאֵשׁ בְּשִׁיבָה טוֹבָה וַיִּקְבֹּר בְּקִבְרֵי יוֹאֵשׁ אָבִיו בְּעַפְרָה אָבִי הָעֹזְרִי. פ

(לג) וַיְהִי כֹּאֲשֶׁר מָת גִּדְעוֹן וַיָּשׁוּבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּזְנוּ אַחֲרֵי הַבְּעָלִים וַיִּשְׁימוּ לָהֶם בַּעַל בְּרִית לְאֱלֹהִים.

(לד) וְלֹא זָכְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשֵּׁם אֱלֹהֵיהֶם הַמִּצִּיל אוֹתָם מִיַּד כָּל אִיבֵיהֶם מִסְּבִיב. (לה) וְלֹא עָשׂוּ חֶסֶד עִם בֵּית יִרְבֶּעֵל גִּדְעוֹן כְּכֹל הַטּוֹבָה אֲשֶׁר עָשָׂה עִם יִשְׂרָאֵל. פ

במחברות

סיכום:

סיכום השיעור במחברות וכו'...

שאלות חזרה:

1. מספר שאלות על הנלמד בשיעור?
2. מספר שאלות על הנלמד בשיעור?

שאלת רשות:

שאלה של רשות!

שאלת הכנה:

שאלה המכינה לשיעור הבא!?

תשובות:

1. תשובות מהנלמד בשיעור.

2. תשובות מהנלמד בשיעור.

i.

רשת. תשובה לאמת הרשת.

הכנה. תשובה לאמת ההכנה.